

Til Stortingets justiskomité

1 Innledning

Den norske dommerforening vil peke på nødvendigheten av å styrke den norske rettsstaten og opprettholde den høye tilliten til den tredje statsmakt i Norge. For å oppnå dette mener vi det blant annet er nødvendig at domstolenes budsjett til digitalisering styrkes (kapittel 410).

2 Flere viktige, positive tiltak i forslaget til statsbudsjett

Det er flere viktige tiltak i Regjeringens statsbudsjettforslag som vi er glade for, og som vi mener det er viktig at Stortinget følger opp. Dette gjelder blant annet den foreslåtte bevilgningen på 10 millioner kroner til digitalisering i domstolene og økningen av midler til hurtigspor i straffesaker der gjerningspersonen er under 18 år. Dommerforeningen vil i denne forbindelse peke på at det er behov for midler til flere tingrettsdommere for å sikre hurtigspor i hele landet. Endelig vil vi fremheve den rettssikkerhetsmessige betydningen av at salærsatsen for offentlig rettshjelp styrkes med minst 60 kroner, slik det er foreslått i statsbudsjettet.

3 Behov for å styrke budsjettet for digitalisering i domstolene

Domstolene har i dag et saksbehandlingssystem utviklet på 1990-tallet. I vårt arbeid opplever vi dommere stadig oftere at grunnleggende IT-funksjoner svikter, som vanskeliggjør og forsinker gjennomføringen av saker. Når en fornærmet i en voldtektssak må ta en pause i sin forklaring fordi dommerne må vente på et datasystem som har låst seg, er det ikke bare uheldig i den aktuelle saken. Det bidrar også til å svekke tilliten til norske domstoler over tid. Hverdagen vår preges av tidstyver knyttet til at våre datasystemer ikke fungerer som de skal. Vi mener at Domstoladministrasjonen burde ha kommunisert disse problemene enda tydeligere til departementet og Stortinget i forbindelse med budsjettet. Publikum har etter vår erfaring også en klar forventning om at lyd- og bildeopptak snart kommer på plass i alle rettssaler i Norge, noe som krever ytterligere bevilgninger. Samtidig som IT-systemene vi har i dag er for gamle, er det behov for at domstolene settes i stand til å tilby nye digitale løsninger som selvbetjeningsløsninger og digital veiledning, allmenn tilgjengeliggjøring av rettspraksis og bruk av KI i domstolenes arbeid. Samlet sett er det et betydelig behov for midler til digital utvikling i domstolene. En varig rammeøkning på minimum 15 millioner kroner, slik Domstoladministrasjonen har bedt om, er et nødvendig bidrag til en slik utvikling.

4 Behov for å styrke domstolenes faste og variable lønnskostnader

Mange domstoler opplever nå økende sakstilfang og en økning i saksbehandlingstiden. Domstoladministrasjonen har varslet at det i 2026 fortsatt vil være nødvendig med en streng prioritering innenfor domstolenes budsjetter. Uten nok hoder til å behandle sakene, kan en i verste fall risikere å få en økning i saksbehandlingstiden som er svært

negativt for de personene som oppsøker domstolene. Det er avgjørende at man ikke anser forslaget til statsbudsjett som et tak, men heller et gulv, i videre forhandlinger. Dommerforeningen vil på det sterkeste advare mot å kutte i domstolsbudsjettet for å dekke inn andre satsninger. Vi oppfordrer i stedet Stortinget til å se på rettsstaten som en viktig faktor for å sikre trygghet og stabilitet i vår tid, som bør styrkes og gis et løft.

5 Svekkelse av salærsatsen for rettstolker

I statsbudsjettet (kapittel 466) foreslås det å redusere kompensasjonen til tolker fra 4/5 til 2/3 av den offentlige salærsatsen fra 2026. Dette kommer i tillegg til at det nylig er vedtatt reduksjoner av tolkenes endringer i reise- og avlysningssatsene for tolker i salærforskriften. Samtidig har regjeringen satt ned et utvalg som skal vurdere hvordan tolker og andre aktører i straffesaker og sivile saker skal godtgjøres etter blant annet lov om fri rettshjelp. Domstolene er helt avhengige av gode rettstolker for å få til en rettssikker og effektiv behandling av sivile saker og straffesaker. Dommerforeningen mener at et riktig kompensasjonsnivå for tolker heller bør avgjøres på grunnlag av et utredet forslag med en etterfølgende åpen høring, enn i en budsjettprosess.

6 Ivaretagelse av Advokattilsynets avhengighet – uten at det koster staten en krone

Advokater er helt avgjørende for en fungerende rettstat og fungerende domstoler.

Advokattilsynet ble opprettet 1. januar 2025, og overtok rollen som tilsynsorgan etter Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Tilsynsrådet var ikke en del av statsbudsjettet, og ble som Advokattilsynet fullt ut finansiert gjennom bidragsbetalinger fra advokatene og rettshjelpere/jurister. Regjeringens forslag om at tilsynet med advokater skal tas inn i statsbudsjettet, er prinsipielt galt.

Gjennom statsbudsjettet vil staten formelt ha en mulighet til å påvirke hvilke prioriteringer tilsynet skal ha gjennom tildelingsbrev og styringsdialog. Dette undergraver advokatlovens formål om styrking av advokaters uavhengighet gjennom solide tilsyns- og disiplinærorganer som ikke er underlagt statlige myndigheter. Slik Dommerforeningen ser det, er det sentralt at Advokattilsynet ikke tas inn i statsbudsjettet, slik det er foreslått i kapittel 461 i Regjeringens statsbudsjett for 2026. Det er ikke tilfredsstillende at Regjeringen i budsjettframlegget henviser til at spørsmålet skal utredes nærmere.